

मातृ मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकार्य

Maternal Death Surveillance and Response [MDSR]

-मातृ मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकार्य
कार्यक्रम संग सम्बन्धि मुख्य
शब्दावलीहरु-

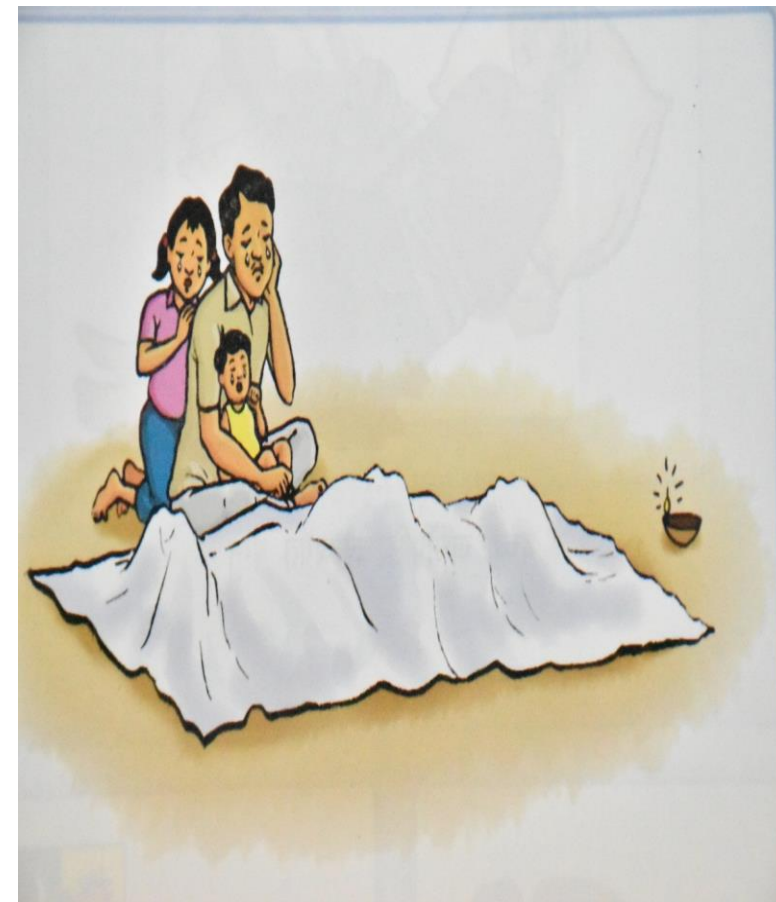
नेपाल सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
परिवार स्वास्थ्य महाशाखा

मातृ मृत्यु

गर्ववती अवस्था, प्रसूती अवस्था र सुत्केरी भएको वा गर्भपतन गराएको वा गर्भ आफै खेर गएको ४२ दिन भित्र गर्भसंग सम्बन्धित कुनै पनि कारणले महिलाको मृत्यु भएमा त्यसलाई मातृ मृत्यु भनिन्छ ।

तर माथि लेखिएका अवस्थाहरूमा महिलाको कुनै कारण दुर्घटना परेर जस्तै सडक दुर्घटना वा आत्महत्या गरेर मृत्यु भएको छ भने त्यसलाई मातृ मृत्यु मानिदैन ।

प्रत्यक्ष मातृ मृत्यु (Direct Maternal Death)

गर्भवती, प्रसूती वा सुत्केरी अवस्थामा जटिलता, गलत उपचार, वा सो बाट जटिल अवस्था आएर भएको मातृ मृत्यु

For example, deaths due to obstetric haemorrhage or hypertensive disorders in pregnancy, or those due to complications of anaesthesia or caesarean section.

अप्रत्यक्ष मातृ मृत्यु (Indirect Maternal Death)

पहिले देखि भएको रोग वा गर्भवती अवस्थामा उत्पन्न भएको नयाँ रोग, जुन प्रसृतिसंग प्रत्यक्ष रूपमा सम्बन्धित कारणबाट नभई, गर्भवती अवस्थाको शारीरिक प्रभावको कारणले गर्दा मृत्यु भएको अवस्था हो ।

For example, deaths due to aggravation of an existing cardiac or renal disease

गर्भवती सम्बन्धी मातृ मृत्यु (Pregnancy Related Death)

गर्भवती अवस्था, प्रसुति वा सुत्केरी भएको अथवा गर्भ पतन गराएको वा खेर गएको ४२ दिन भित्र महिलाको कुनै पनि कारणबाट मृत्यु भएको अवस्थालाई गर्भवती सम्बन्धी मातृ मृत्यु भनिन्छ।

Examples

Example 1:

A 24 year old woman delivered a large healthy baby at home. Two hours after delivery she was bleeding heavily with a fast pulse and low blood pressure. She died four hours after delivery.

Q1. Is this a maternal death?

Yes

Q2. If yes, can it be classified as Direct / Indirect

Direct (Haemorrhage)

Q3. Should it be reported to MPDSR committee?

Yes

Examples

Example 2:

A 36 year old woman is known to be about 6 months pregnant with her 5th pregnancy. She experiences dizziness and night sweats, shortness of breath and has been coughing blood stained sputum. The Doctor diagnosed tuberculosis and found she was HIV positive. She died at 7 months pregnancy of pneumonia.

Q1. Is this a maternal death?

Yes

Q2. If yes, can it be classified as Direct / Indirect

Indirect (HIV/TB are affected physiologically by pregnancy)

Q3. Should it be reported to MPDSR committee?

Yes, it should be reported

Examples

Example 3:

A 31 year old woman is 38 weeks pregnant with her 4th child. She is on her way to the local town walking along the main road with her children when a bus knocks her down. She is unconscious and dies 4 hours after the accident.

Q1. Is this a maternal death?

No, it is not a maternal death, as the death occurred from **incidental** causes

Q3. Should it be reported to MPDSR committee?

Should be *notified* but **not reported**

मातृ मृत्यु अनुपात

कुनै दिइएको समय अवधिमा, प्रति एक लाख जीवित जन्ममा मातृ मृत्यु भएको संख्यालाई मातृ मृत्यु अनुपात भनिन्छ ।

MMR Calculation

मातृ मृत्यु भएको संख्या	30
जीवित जन्म	15,000
प्रति एक लाख जीवित जन्मा	? / ? X ?
मातृ मृत्यु अनुपात	?

MMR Calculation

मातृ मृत्यु भएको संख्या	30
जीवित जन्म	15,000
प्रति एक लाख जीवित जन्मा	$30/15,000 \times 100,000$
मातृ मृत्यु अनुपात	200

मातृ मृत्यु निगरानी तथा प्रतिकार्य

कुनै पनि महिला गर्भवस्था वा सुत्केरी अवस्थाले गर्दा ज्यान गएको खण्डमा भविष्यमा त्यस किसिमको कारण वा अन्य कुनै पनि सुत्केरी महिलाले ज्यान गुमाउनु नपरोस् भनी प्रत्येक मातृ मृत्युलाई निगरानी तथा समिक्षा गरी प्रतिकार्य गने नियमित प्रक्रिया

केही सुभाब वा टिप्पणी ?

धन्यवाद

नेपाल सरकार
स्वास्थ्य मन्त्रालय
स्वास्थ्य सेवा विभाग
परिवार स्वास्थ्य महाशाखा

